

PALKINNONSAAJAT

Vuosijuhla 5. helmikuuta 2024

Karl Emil Tollanderin 45 000 euron palkinto ja Tollander-mitali myönnetään kirjailija ja kustantaja **Ralf Andtbackalle** runokokoelmista *Bönemattriserna* ja *Bok av tröst*. Teokset jatkavat ja muovaavat niitä linjoja, jotka alkoivat piirtyä jo esikoisteoksessa *Öga för öga* tasan kolmekymmentä vuotta sitten. Andtbacka on vaikuttavan ansio-luettelonsa mukaan kirjailija, joka sekä ”osaa: kieltä” että ”osaa: luotella”, minkä osoittavat hänen parikymmentä kirjaansa sekä monipuolinen toiminta kirjallisuuden kentällä. Hänen kootut teoksensa ovat oikea Wunderkammer ideoita, muotoja ja esineitä, odottamattomia, mahdollittomia ja epä-todennäköisiä, jatkuvasti uudistuvaa ja kier-rätettävää kieltä. Hänen kirjailijuutensa toimii Baabelin tornin varjossa, ja hänen työhuoneensa on kuolleiden url-osoitteiden luuhuone. Andtbackan tekstit yhdistävät barokin kuvarunot 1960-luvun konkreettiseen runouteen sekä aikamme kaavakieleen ja tekee niistä monimutkaisia labyrinttimaisia kuvioita.

Astrid ja Bertel Appelbergin rahaston 30 000 euron palkinto myönnetään kirjailija ja kirjallisuuskriitikko **Pia Ingströmille** kirjasta *Min farmors nerver*. Omaelämäkeralliset esseet liikkuvat vaivattomasti elämän ja runouden – toisten ja oman – välillä. Ingström tietää täsmälleen, milloin ylittää rajan niiden välillä. Matkallaan ”muisto-

jen ja vastaamattomien kysymysten maailmaan” Ingström pyrkii Sylvia Plathin, Andrei Tarkovskin ja Märta Tikkasen tapaan jäljittämään ”epävakaan ingströmiläisen luonteen” alkuperää.

Kirjakauppias Bo Carleskogin rahaston 25 000 euron palkinnon saa kirjailija **Adrian Perera** romaanista *Alla mänskorna ha problemen*. Viihdyttävässä, leikkisässä ja eksistentiaalisesti kestävässä tarinassa Perera kuvaa päähenkilö Constancen elämää yksinhuoltajaäitinä ja maahanmuuttajana Itä-Uudellamaalla ja Sri Lankassa. Constancen ruotsin, englannin, suomen ja sinhalin kielistä muodostuva monikielinen ääni, huumori ja omalaatuinen katse maailmaan tekevät hänestä nohtumattoman hahmon, joka ansaitsee paikkansa suomenruotsalaisen kirjallisuuden muotokuvagalleriassa.

Irma Carrellin testamenttirahaston 25 000 euron palkinto myönnetään kirjailija **Mikaela Nymanille** runokokoelmasta *För att ta sig ur en rivström måste man röra sig i silled*. Polveileva runokokonaisuus testaa, miten runon erityinen, tyylitelty muoto voi tarttua nykyhetken monimutkaisuuteen. Nymanin runominä yhdistää nykyisyyden menneisyyteen ja Oseanian Pohjolaan pohtimalla Uuden-Seelannin pandemia-arkea. Kasvillisuudesta ja geologi-

asta rakentuu keskustelukumppaneita ja kanssakulkijoita sekä arkipäiväisissä että yllättävissä runokuvissa.

Ragnar, Ester, Rolf ja Margareta Bergbomin rahaston 25 000 euron suuruisen draamateospalkinnon saa näytelmäkirjailija, ohjaaja ja näyttelijä **Oskar Pöysti** näytelmästä *War and piss with the loving memory of Hans Rosling*. Pöystin viihdyttävä ja viisas näytelmä on vapaa tulkinta siitä, miten kehitysoptimisti ja lääkäri Hans Rosling olisi suhtautunut kasvavaan ympäristötuhoon ja sotiin. Pelottavista faktoista huolimatta meidän ei tule lamaantua vaan säilyttää uteliaisuus ja optimisismi. Näytelmä haluaa saada meidät ajattelemaan: "Mitä on vielä tehtävissä?"

Ragnar, Ester, Rolf ja Margareta Bergbomin rahaston 25 000 euron kulttuurihistoriallisen teon palkinto myönnetään professori **Anna-Maria Åströmille** merkittävästä tutkimustyöstä. Väitöskirjasta *Sockenboarne* lähtien aina *Vardagens rum* -hankkeeseen asti Åström on valottanut tapoja, mentaliteettejä ja uskomuksia tieteenalarajoja ylittävällä tavalla ja samalla innoittanut sekä perinnetieteilijöitä että historian tutkijoita. Åström on ollut myös suomenruotsalaisen kansanperinteen tutkimuksen kantava voima, ja hän on kasvattanut uusia etnologisukupolvja.

Eklund-Modeenska-rahaston 25 000 euron palkinnon ja siihen liittyvän mitalin saa filosofian tohtori **Johanna Aminoff-Winberg** työstään *Åttartavlor I–V*. Suomen Ritarihuoneeseen kuuluvien suku-

jen päivitettyt sukutaulut ovat valmistuneet monta vuotta kestäneen pitkäjänteisen työn jälkeen, kun viides ja viimeinen nide julkaistiin. Nykyajan ja tulevien vuosien henkilöhistorian tutkimus saa kiittää Aminoff-Winbergia pysyvistä hakuteoksesta.

Ingrid, Margit ja Henrik Höijerin lahjoitusrahasto II:n 25 000 euron palkinnon saa historian tutkija **Magnus Cederlöf** teoksesta *Ekenäs seminarium. Lärarinneutbildningen för folkskolan 1871–1974*. Kirjailija dokumentoi Tammisaaren seminaarin toiminnan – alusta loppuun – sekä kuvaa tärkeän osan Länsi-Uudenmaan paikallishistoriaa. Kirja tarjoaa myös arvokkaita näkökulmia suomalaisen opettajankoulutuksen kasvuun ja kehitykseen sekä valottaa pedagogisia suuntauksia sadan vuoden ajalta. Esitystapa on tutkiva, mukaansatempaava ja johdonmukainen.

Paul Werner Lybeckin testamenttirahaston 20 000 euron palkinnon saa kirjailija **Henrik Jansson** romaanista *21:an*. Kirjassa Jansson antaa äänen ihmisille, joita kuullaan kirjallisuudessa liian harvoin. Hän kuvaa turkulaiseen baariin 21 kokoontuvia yhteiskunnan marginaalissa eläviä miehiä ja naisia myötätuntoisesti ja suurella lämmöllä. Jansson punoo baarin asiakkaiden tarinat yhteen taitavasti sekä valaisee lähiöbaarin roolia eksistentiaalisena juomapaikkana ja sosiaalisena janonsammuttajana. Lukija sulautuu joukkoon ja tuntee olonsa tervetulleeksi kirjavassa seurueessa.

Paul Werner Lybeckin testamenttirahaston 10 000 euron palkinto myönnetään

kirjailija **Hanna Lundströmille** ja kuvittaja **Maija Hurmeelle** runokuvakirjasta *Ljusligheter. Poesi som skiner*. Lundströmin runous sivuaa aurinkoisia lapsia, mutta ei myöskään epäröi astua painajaisten kellarisyövereihin. Hurmeen kuvat petaavat paikkaa kokonaistaideteokselle ja ne saavat tekstin kasvamaan, kukoistamaan ja huojumaan. Valon ja pimeyden läpi vaeltavalle lapsilukijalle tarjotaan nokkelia oikopolkuja pelottavien kohtien yli. Aikuiselle lukijalle teos tuo runouden ja kuvataiteen valoa elämän ihmeellisyyksiin.

Marcus Collinin muistorahaston 15 000 euron palkinnon saa taiteilija **Alma Heikkilä**, jonka herkat maalaukset kytkeytyvät läheisesti nykyhetken ilmastokriisiin aikaan. Heikkilä kehittää uusia, vaihtoehtoisia materiaaleja, ajattelutapoja ja vuorovaikutusta ympäristön kanssa. Tuloksentena on meditatiivisia ja häikäiseviä teoksia, jotka ovat täynnä elämää sekä symbolisella että konkreettisella tasolla.

Jöns Budde -palkinto, 15 000 euroa, myönnetään kääntäjä **Klaus-Jürgen Liedtkelle** pitkäaikaisesta ja kattavasta työstä Suomen ruotsinkielisen kirjallisuuden edistämisen parissa saksankielisissä maissa. Liedtke on kääntänyt suomenruotsalaisia klassikoita Karl August Tavaststjernasta Christer Kihlmaniin 1980-luvulta lähtien. Vuosina 2012–2014 hän julkaisi pääteoksensa, viisiosaisen suomenruotsalaisten modernistien käännösten kokoelman. Ilman väliittäjiä kirjallisuus ei leviä – Suomi saa kiittää Klaus-Jürgen Liedtkeä paljosta.

Granberg-Sumelius-palkinnon, 10 000 euroa, saa kirjailija ja kuvittaja **Edith Hammar** sarjakuvaromaanista *Portal*. Fantasian ja todellisuuden rajalle syntyy queerien ja herkkien tarinoiden tila. Nykyajan helsinkiläiset miljööt avaavat salaisia ovia 1950-luvun vastineisiinsa, ja kirjan viittaukset myyttisiin paikkoihin ja henkilöihin nivoutuvat taidokkaasti osaksi kuvakerontaa. Hammarin tekstin ja kuvien hauras sekä karu sävy tuo esiin yhteisöllisyyden ja avoimemman tulevaisuuden kaipuun.

Kirjailija **Mikaela Strömberg** saa Harald ja Jenny Neoviuksen muistorahaston 10 000 euron palkinnon teoksesta *Rågängen*. Romaani tekee vaikutuksen tunnelmaltaan, tyylillään ja eloisalla dialogillaan. Kirjassa kuvataan Itä-Uudenmaan maaseutua taitavasti ja tarkasti. Humoristisista piirteistä huolimatta kirja kertoo ihmisten yksinäisyydestä ja heidän mukanaan kantamista salaisuuksista. Tarina kasvaa ja yllättää loppua kohden. Kirjan nimi (*”Rajankäynti”*) johdattaa lukijan harhaan ja onnistuu yllättämään.

Ingrid, Margit ja Henrik Höijerin lahjoitusrahasto I:n 10 000 euron palkinto myönnetään filosofian tohtori **Lotta Nylundille** väitöskirjasta *Alexander Lauréus genremålningar och den tidiga romantikens visuella kultur*, joka tuo esiin 1800-luvun alussa toimineen vähemmän tunnetun taiteilijan. Nylund lähestyy laajasti ja kontekstuaalisesti Lauréuksen maalauksia, joissa kuvataan monia erilaisia tapahtumia talonpoikaiselämän arjen askareista kaupunkilaiselämän koomisiin kohtauksiin. Vivahteikas

analyysi sijoittaa teokset vaikuttavalla tavalla taidekauppiaiden, kriitikoiden ja muiden taidemaailman toimijoiden verkostoon.

Ingrid, Margit ja Henrik Höijerin lahjoitusrahasto I:n 10 000 euron palkinto myönnetään valtiotieteen ja teologian maisteri **Torsten Sandellille** kirjasta *Rösten från öknens. På jakt efter Koranens källor*. Sandellin johdolla lukijalle tarjoutuu ajatuksia herättävä näkökulma Koraaniin, joka on yksi maailmankirjallisuuden keskeisimmistä dokumenteista. Sandellin henkilökohtainen ja tärkeä katsaus Koraanin alkuperään perustuu laajaan, kansainväliseen ja monikieliseen tutkimustaan.

Hedvig Lovisa Falckenin testamentti-rahaston 5 000 euron palkinnon saavat arkeologi **Andreas Koivisto** ja kuvittaja **Tom Björklund** lastenkirjasta *Ikikallion tarinoita. Mammuteista meidän aikaamme*. Koivisto ja Björklund ovat luoneet kiehtovan esihistoriaamme liittyvän tarinan, joka kerrotaan kallion näkökulmasta. Kallion vuosituhansien aikana tekemät havainnot lomittuvat kiehtoviin tietolaatikoihin ja valokuviin, jotka johdattavat lukijan menneisyyteen. Kirja herättää kiinnostuksen menneisyyttä kohtaan leikkisällä tavalla ja kutsuu lukijan pohtimaan ihmisen paikkaa pitkällä aikajaksolla.

Kirjaillija **Peter Mickwitz** saa Ina Rosqvistin rahaston 10 000 euron palkinnon teoksesta *Misslyckad i en uggla*. Runokokoelma kuvaa masennusta, merkityksettömyyden tunnetta ja kielen murtumista paineen alla. Absurdeissa runoissa Mickwitz muotoi-

lee epäonnistumisen poetiikkaa: heilahtelua hultvattomien onelinerien, höpöttävän epätoivon ja itsekeskeisen apeuden välillä. Runo on ”kaikkein yksinäisin paikka”, kun taas sanat ovat juuri sitä, mitä kaikki ihmiset jakavat. Kieli esiintyy kokoelmassa sekä rajoittavana että rakentavana tekijänä. Tämä kaksinaisuus valaisee masennuksen hämäriä varjoja.

Femtioårsfonden-rahastosta myönnettävän 8 000 euron palkinnon saa filosofian maisteri **Niclas Erlin** teoksesta *Havererad. Torpedbåten S2:s sista färd*. Kirja kuvaa yksityiskohdaisesti tapahtumia syysmyrskyssä vuonna 1925, kun sota-alus S2 upposi Porin edustalla ja koko miehistö menehtyi. Erlin kertoo mukaansatempaavalla tavalla ja runsaaseen arkistomateriaaliin perustuen, minkälaisia jälkiä katastrofi on jättänyt sekä Suomen merenkulun historiaan että kansakunnan kollektiiviseen muistiin.

Spåreska fonden -rahaston 6 000 euron palkinnon saa toimittaja **Tove Virta** kirjasta *Naturväktarna*. Kirja johdattaa lukijan läpi suosituksen radio-ohjelman historian. Vuodesta 1971 lähtien ohjelma on vastannut luonnosta kiinnostuneen suomenruotsalaisen yleisön kysymyksiin asiantuntevalla ja viihdyttävällä tavalla. Teoksessaan Virta tarjoaa kurkistuksen suoran lähetyksen intensiiviseen maailmaan ja kehitykseen. Hän havainnollistaa myös, miten asiantuntijoiden kiinnostus luontoa kohtaan on muodostunut sekä antaa vinkkejä, miten ihmiset voivat elää arjessaan kestävämmällä tavalla.